

GD-dierenarts en specialist gezondheidszorg kleine herkauwers Piet Vellema:

'Zorgen rondom Q-fever'

"**Q-fever** houdt de gemoederen flink bezig. Niet alleen de dierlijke sector, maar ook de **humane geneeskunde** maakt zich zorgen over het grote aantal mensen dat dit jaar is besmet.

Toch is het geen nieuwe ziekte. Q-fever werd voor het eerst ontdekt in het midden van de jaren dertig bij slachthuispersoneel in **Queensland, Australië**. De medewerkers hadden hoge koorts, hoofdpijn en ziekteverschijnselen waarvan de oorzaak destijds niet bekend was. Medici gaven dit ziektebeeld vanwege de vraagtekens rondom deze ziekte de naam Q-koorts of Q-fever, met de q van 'query', het Engelse woord voor vraagteken. Zo'n tachtig jaar later is een deel van de vraagtekens omtrent Q-fever beantwoord. We weten dat Q-fever een zogenaamde **zoönose** is, een ziekte die van dieren op mensen kan overgaan, en over de hele wereld voorkomt. De verwekker kan in veel **wilde dieren en landbouwhuisdieren** voorkomen, waaronder **gezelschapsdieren**, vogels en teken. **Mensen** die nauw contact hebben met dieren zoals veehouders, dierenartsen en medewerkers in slachthuizen blijken vaak een besmetting te hebben doorgemaakt.

Coxiella burnetii werd via de GD Veekijker in ons land in 2005 voor het eerst aangetoond als veroorzaker van een **abortusprobleem** op een **melkgeitenbedrijf** in het zuiden van het land. In datzelfde jaar volgde een tweede geval. De GD monitoring kwam in actie, bezocht bedrijven, raadpleegde

internationale experts, deed literatuurstudie en kwam erachter dat het Q-fever betrof. In de daarop volgende jaren werd deze diagnose ruim twintig keer gesteld en in alle gevallen ging het vooral om melkgeitenbedrijven. De abortuspercentages op deze bedrijven lopen uiteen van ongeveer tien tot zestig procent. Bij een abortus komen miljarden Coxiella's in de omgeving terecht die in stof over betrekkelijk grote afstanden **met de wind** kunnen worden meegevoerd. Via inhalatie vindt niet alleen besmetting van de mens, maar ook van andere geiten en andere diersoorten plaats. Mensen die in contact komen met de ziekteverwekker worden gelukkig lang niet altijd ziek en bij mensen die wel ziek worden lijken de klachten vaak op een **milde griep**, soms met hoge koorts, hoofden spierpijn, long- en leverontsteking. Bij een klein deel van de besmette mensen doen zich ernstiger klachten voor. Vaak gaat het in deze gevallen om mensen met een verhoogde gevoeligheid.

Tussen 1998 en 2006 werd de diagnose Q-fever in ons land bij mensen tussen de vijf en twintig keer per jaar gesteld. In 2007 kwamen ongeveer 170 gevallen van Q-fever voor met een concentratie rond het Brabantse dorp Herpen. In 2008 werden in ongeveer dezelfde regio duizend mensen ziek en dit jaar verwachten we tussen de **2000 en 3000 gevallen** van Q-fever bij mensen. De uitbraak van Q-fever bij de mens heeft geleid tot maatregelen bij

melkschappen- en melkgeitenbedrijven, waarbij de ervaringen en expertise opgedaan via de monitoring en onderzoek aan ruim 15.000 bloedmonsters een belangrijke rol speelt. Sinds 12 juni 2008 bestaat een meldplicht voor bedrijven met een door *C. burnetii* veroorzaakt abortusprobleem. Er zijn **hygiënemaatregelen** van toepassing en er is een **vaccinatiecampagne** gestart om de uitscheiding van *C. burnetii* door kleine herkauwers te verminderen. Q-fever is er altijd geweest en zal er ook altijd wel blijven. Maar het grote aantal mensen dat in 2009 is besmet, baart ernstige zorgen. Het is belangrijk dat alle geitenhouders er alles aan doen om de problemen te verkleinen. Hoewel alle betrokken organisaties samenwerken, onderzoek loopt en nog niet alle vraagtekens rond Q-fever zijn opgelost zal bovenstaande er toe leiden dat **extra maatregelen** moeten worden genomen om de risico's voor de mens te beperken."

GD-Veekijker

Met haar monitoringswerkzaamheden waakt de GD over diergezondheid in Nederland. Onder andere via de GD-Veekijker, waar vragen van dierenartsen over bijzondere gevallen binnenkomen. Naast de helpdeskfunctie is GD-Veekijker hét centrale verzamelpunt voor alles rondom diergezondheid. Deze rubriek verhaalt over bijzondere gevallen, speciaal onderzoek en opvallende resultaten die het werk van de monitoring dierenartsen oplevert. Deze actuele informatie draagt bij aan een gezonde rundveesector.

